

Inhoudsopgave

1. Waarom wij kiezen voor een pestprotocol	3
2. Achtergrond informatie	3
3. Signalen die wijzen op pestgedrag	6
4. Op welke wijze wordt er binnen onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?	7
4.1 Preventief	8
4.2 Curatief	8
4.3 Hulp bij pesten, de rol van de leerkracht	9
5. Welke gedragsregels worden er in de school gehanteerd?	10

1. Waarom wij kiezen voor een pestprotocol

Met behulp van dit pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is er ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. De regels zijn zowel in de groepen als de hal duidelijk zichtbaar opgehangen en met de kinderen besproken. Bij deze aanpak worden de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school. Ouders worden tijdens de informatieavonden geïnformeerd over de regels en afspraken.

Dit pestprotocol is een middel om de volgende doelstelling te bereiken:

De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.

Het pestprotocol vormt een plan ten aanzien van:

- Het voorkomen van pestgedrag
- Het tijdig signaleren van pestgedrag
- Het remediëren van pestgedrag
- De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren.

Met dit protocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de kinderen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Achtergrond informatie

Wat verstaan wij onder pesten Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep kinderen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/ zijn zichzelf te verdedigen'.

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel makkelijk een peestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vorm een basis voor het signaleren van pestgedrag:

PLAGEN**PESTEN**

Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor	Gebeurt berekend (men weet meestal vooraf, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen.
Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd)
Speelt zich af tussen 'gelijken'	Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de macht gevoelens van de pester
Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn	De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer
Wie wie plaagt, ligt niet vast. De partijen wisselen keer op keer	Er bestaat neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals slachtoffers.

GEVOLGEN**GEVOLGEN**

'schaafwond' of korte dragelijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('plagen is kusjes vragen')	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk, ingewikkeld en langslpend zijn.
De vroegere relaties worden vlug hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam
Men blijft opgenomen in de groep	Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste
De groep lijdt er niet echt onder	De groep lijdt onder een bedreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen een groep

Kenmerken van de 'gepeste'

Al hoewel je niet zomaar een etiket van 'gepeste' kunt opplakken is toch in de praktijk gebleken dat bij kinderen die gepest worden vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik (doet het soms toch om zichzelf te weren.)

- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensig te gedragen.
- Is onzeker in sociale contacten.
- Heeft moeite met voor zichzelf op te komen.
- Heeft vaak een negatief zelfbeeld
- Voelt zich vaker eenzamer dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden, of klampt zich hieraan vast. Reageert niet op de gepaste manier op druk; begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pester te imiteren, maar dit alles zonder succes.

Kenmerken van de 'pester'

Alhoewel je niet zomaar een etiket van een 'pester' kunt opplakken is toch in de praktijk gebleken dat bij kinderen die pesten vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag
- Lijkt assertief; zegt spontaan wat hij denkt of voelt.
- Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels en grenzen.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (toetsen, agressie van ouders etc.) Lijdt vaak aan faalangst.
- Hoe onveilig hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk 'dommer' of 'slimmer' dan de rest.

- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.
- Kan het gedrag imiteren van andere kinderen uit zijn omgeving (vooral met betrekking tot kinderen met een gedragsstoornis).

Daarnaast moet er bij zowel de ‘gepeste’ als de ‘pester’ rekening gehouden worden met persoonskenmerken van het kind. Het pesten kan bijv. veroorzaakt worden door een gedrags- of ontwikkelingsstoornissen of er kan sprake zijn van een beneden gemiddeld cognitief functioneren.

3. Signalen die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van goede observaties al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pestsituaties als in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, schrammen, beschadigde spullen en ‘verliest’ regelmatig eigendommen. Let hier zeker op als het kind normaal gesproken niet slordig is.
- Het kind maakt zich soms het liefst onzichtbaar.
- Het kind is vaak verdrietig, neerslachtig of heeft stemmingswisselingen met ernstige driftbuien.
- Het kind staat vaak alleen op het speelplein; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en wordt ook niet door andere kinderen uitgenodigd.
- Het kind zoekt veiligheid en gezelschap bij de leerkracht of een andere volwassene. Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laats gekozen of blijft over.
- De schoolresultaten worden minder.
- Het kind presteert onder zijn/ haar kunnen.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk.
- Het vlucht weg in de eigen fantasie.
- Het kind zorgt ervoor dat het zo laat mogelijk op school komt, vlak voor de bel, en is na schooltijd meteen weer weg of blijft juist extra lang hangen.
- Er ontstaan veel conflicten rondom het kind.
- De naam van het kind wordt veel genoemd.
- Het kind neemt de slachtoffer rol op zich. (het geeft niet, het is gewoon zo)

Signalen bij de pester:

- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het graag het spel wil bepalen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn gedrag ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- De pester is regelmatig brutaal naar jongere/ andere kinderen
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig tot geen schuldgevoel.
- Het kind vertoont vaak grensoverschrijdend gedrag.
- Het kind leeft soms een dubbelleven. In de groep braaf en volgzzaam, maar tijdens vrije situaties juist het tegenovergestelde.
- Zijn vrienden zijn volgzame meelopers, die wachten op instructie van de pester en gedragen zich vaak op dezelfde manier. Ook zij spreken vaak negatief of kleinerend over andere kinderen.

Daarnaast moet er bij zowel de 'gepeste' als de 'pester' rekening gehouden worden met persoonskenmerken van het kind. Het pesten kan bijv. veroorzaakt worden door een gedrags- of ontwikkelingsstoornissen of er kan sprake zijn van een beneden gemiddeld cognitief functioneren.

Tot slot zijn er verschillende materialen/ middelen ontwikkeld die zouden kunnen helpen om het pestgedrag in een groep vroegtijdig te signaleren. Een voorbeeld hiervan is het maken van een sociogram en een uitgebreide observatie tijdens verschillende (speel)momenten. Het komt regelmatig voor dat een 'pester' (met daarbij de meelopers) een kind pesten uit een andere groep. Het sociogram is daarbij evenzo een goed hulpmiddel om uitvallende kinderen te signaleren.

4. Op welke wijze wordt er binnen onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

Elk kind moet zich op school veilig en gewaardeerd kunnen voelen. Ouders, kinderen en leerkrachten willen daarom samen werken aan een prettige sfeer op school. Goede communicatie is daarin erg belangrijk. We bespreken regelmatig met elkaar welke regels er gelden op school.

Elke school heeft een eigen pestprotocol, dat in grote lijnen dezelfde aanpak bevat. Deze aanpak wordt eens per jaar in een teamvergadering besproken en opgenomen of naar verwezen in de schoolgids. We werken met twee sporen: preventief (voorkomen) en curatief (ingrijpen en oplossen).

4.1 Preventief

We willen pestgedrag voorkomen door de volgende afspraken:

- We werken aan een goed pedagogisch klimaat op school en in de groep.
- We informeren ouders over de aanpak van pesten op school.
- De leerkracht werkt aan een positieve groepsvorming, met respect voor ieders mogelijkheden en grenzen.
- In alle groepen wordt aan het begin van ieder nieuw schooljaar ingezet op een positieve groepsvorming, o.a. adhv de methode de Vreedzame school.
- Na elke vakantie worden de kapstokregels (gedragsregels) opgefrist en zowel leerkrachten als kinderen zien erop toe dat ze nageleefd worden.
- Op het plein is een pleinwacht; dat betekent in ieder geval dat diegene op tijd aanwezig is, daadwerkelijk ingrijpt en de gebeurtenis doorgeeft aan de groepsleerkracht.
- In de groep wordt probleemgedrag besproken en worden er met de kinderen afspraken gemaakt.
- De leerkracht is alert op non-verbale en verbale uitlatingen die de sfeer negatief beïnvloeden en grijpt daarop in.
- Er is bij de groepsbesprekingen ook aandacht voor de sociaal-emotionele problematiek binnen de groep.
- Het moet voor kinderen heel duidelijk zijn dat zij signalen van pesten mogen doorgeven aan de leerkracht. Dit is geen klikken!
- Personeel en kinderen gebruiken geen bijnamen die als kwetsend ervaren kunnen worden.
- Personeel en kinderen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden.

4.2 Curatief

Op het moment dat er toch sprake is van pestgedrag doen we er alles aan dat pestgedrag een halt toe te roepen. Daarvoor gelden de volgende afspraken:

- De leerkracht neemt het probleem serieus.
- De leerkracht probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer.
- Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag .
- De leerkracht bespreekt het voorval eerst met het gepeste kind. De leerkracht spreekt met de pester en maakt duidelijk dat pesten niet getolereerd wordt.
- Bij pestgedrag wordt pesten in de groep besproken, het voorval geanalyseerd, duidelijk gemaakt wat er gebeurd is en wordt besproken wat er gedaan kan worden om het in de toekomst te voorkomen.

- Bij pestgedrag worden de betrokken ouders op de hoogte gesteld en betrokken bij de oplossing.
- Bij pesten van leerkrachten onderling kan steun worden gezocht bij de vertrouwenspersoon en kan de directie op de hoogte worden gesteld. Neem contact op met het bestuur.

4.3 Hulp bij pesten, de rol van de leerkracht

Hulp aan het gepeste kind.

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang (zie gevolgen). Het kind heeft recht op professionele hulp vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat ook het verwerken van de ervaringen. Hulp aan het gepeste kind bestaat uit:

1. Observeren; Als er signalen zijn die wijzen op pestgedrag is het allereerst van belang om het pestgedrag (zowel het gepeste kind, als de pester) goed te observeren op meerdere momenten en in verschillende (spel)situaties. Het observeren wordt gedaan door de desbetreffende leerkracht, de onderwijsassistent of de iber. De observaties worden uitgeschreven en in Parnassys geplaatst.
2. Een gesprek met het kind door de desbetreffende leerkracht. Naast de incidenten is het ook van belang om vaste momenten van gesprek in te bouwen. (bijv. elke maandag rond 12.00). Het doel is het voorkomen van peestsituaties maar ook het verwerken van de ervaringen van eerdere gebeurtenissen.
3. Er wordt een schriftelijk verslagje gemaakt met daarin de afspraken die met het desbetreffende kind zijn gemaakt en in Parnassys geplaatst.
4. Het pestgedrag wordt binnen het team gemeld in de volgende teamvergadering zodat het hele team alert kan reageren.
5. De ouders van het gepeste kind worden geïnformeerd. In dit gesprek wordt de situatie geschetst met daarbij de afspraken die met de desbetreffende kinderen zijn gemaakt. Ook hier wordt een verslagje van gemaakt en in Parnassys geplaatst zodat hier eventueel later op teruggegrepen kan worden.

Hulp aan de 'pester'.

De 'pester' heeft ook recht op hulp, en heeft deze hulp vaak ook nodig om het zijn pestgedrag en gevolgen onder ogen te (leren) zien. Deze kinderen zijn dus niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar

professionele hulp bij nodig. Deze hulp bestaat uit:

1. Observeren; Als er signalen zijn die wijzen op pestgedrag is het allereerst van belang om het pestgedrag (zowel het gepeste kind, als de pester) goed te observeren op meerdere momenten en in verschillende (spel)situaties. Het observeren wordt gedaan door de desbetreffende leerkracht, de onderwijsassistent of de iber. De observaties worden uitgeschreven en in Parnassys geplaatst.
2. Een gesprek met het kind vanuit het protocol. In dit gesprek wordt aangegeven welk gedrag niet wordt geaccepteerd (en waarom niet) en wat de gevolgen en maatregelen zullen zijn. Hierbij is het ook belangrijk om het verhaal van de 'pester' te horen. Op deze manier komen er soms andere dingen aan het licht dan verwacht.
3. Er wordt een schriftelijk verslagje gemaakt met daarin de afspraken die met het desbetreffende kind zijn gemaakt en in Parnassys geplaatst. Er wordt ook een duidelijke afspraak gemaakt voor een vervolgesprek.
4. Het pestgedrag wordt binnen het team gemeld in de volgende teamvergadering zodat het team alert kan reageren.
5. De ouders van zowel de 'pester' als het gepeste kind worden geïnformeerd. In dit gesprek wordt de situatie duidelijk geschetst met daarbij de afspraken die met de desbetreffende kinderen zijn gemaakt. Ook hier wordt een verslagje van gemaakt en in Parnassys geplaatst zodat hier eventueel later op teruggegrepen kan worden.

5. Welke gedragsregels worden er in de school gehanteerd?

Kapstokregels:

1. "Voor groot en klein zullen we aardig zijn".
2. "We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen".
3. "De school is van binnen een wandelgebied, buiten hoeft dat lekker niet".

Algemeen:

- Wij stimuleren de kinderen gebruik te maken van de volgende stappen:
 1. Als iemand iets doet wat jij niet wilt, zeg je dat tegen deze persoon
 2. Houdt hij/zij niet op, dan zeg je het nog eens op een duidelijke manier
 3. Als ook dat niet helpt zeg je het tegen de leerkracht

- Kinderen proberen bij een conflict eerst zelf tot een oplossing te komen:
 1. Bespreek wat ieder wil/ of een probleem vindt
 2. Probeer een oplossing te vinden waar ieder mee eens is
 3. Lukt dat niet, vraag of iemand/ leerkracht wil bemiddelen.

De 10 gouden regels vanuit het anti-pestprotocol voor de kinderen zijn:

1. Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
2. Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
3. Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
4. Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
5. Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
6. Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
7. Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
8. Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen
9. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit lukt dat niet dan meld je dat bij de bemiddelaar of de leerkracht.
10. Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat aan de leerkracht. Dat is dan geen klikken!!!

Wat doe je als je iets niet prettig vindt:

	1. Vraag: “Wil je stoppen? Ik vind het niet fijn.”
 	2. Zeg: “Stop, hou op! “
	3. Ga naar de bemiddelaar van je klas of naar de juf.